

Психодіагностичне вивчення особистісних якостей курсантів – майбутніх поліцейських

ЮРЧЕНКО-ШЕХОВЦОВА Тетяна*

кандидат психологічних наук, науковий співробітник наукової лабораторії з проблем психологічного забезпечення та психофізіологічних досліджень навчально-наукового інституту заочного та дистанційного навчання Національної академії

внутрішніх справ

м. Київ, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6541-3410>;

ХЛУД Дар'я

здобувач ступеня вищої освіти бакалавра Національної академії внутрішніх справ

м. Київ, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-4796-8997>

Анотація. Наведено результати проведеного психодіагностичного вивчення особистісних якостей і типологічних особливостей курсантів першого курсу закладу вищої освіти зі специфічними умовами навчання. Метою статті є визначення індивідуально-психологічних особливостей і психологічних типів курсантів першого курсу для подальшого врахування їх у процесі навчання та організації службової діяльності. Емпіричну базу дослідження (n=30) становили курсанти першого курсу, які почали навчання в період воєнного стану. Було використано такі методики дослідження: психогеоетричний тест С. Деллінгера (в адаптації А. А. Алексєєва, Л. О. Громової); «Конструктивний малюнок людини з геометричних фігур» К. Маховера. За результатами проведеного психодіагностичного вивчення встановлено, що спочатку курсанти переважно обирають фігуру коло, а на третьому й останньому місцях у виборах відсутні «чисті» фігури, коли якійсь фігурі надають перевагу. Статистично не визначено переваг у домінуючому виборі певної геометричної фігури курсантами обох статей. Здебільшого курсанти чоловічої статі належать до психологічних типів «відповідальний виконавець» (33 %) і «тривожно-сумнівний» (27 %). Серед курсанток переважають «тривожно-сумнівний» (40 %) та «інтуїтивний» (20 %) типи особистості. Виявлено статистичні відмінності переваги «тривожно-сумнівного» типу в курсанток ($\varphi^*=1,87$; $p=0,03$). Серед респондентів обох статей не виявлено індивідуально-типологічних особливостей, які описано психологічними типами «емотивний» та «емоційно нечутливий». Сформульовано припущення про здатність респондентів до емпатії стосовно до інших, але зі збереженням власної енергії, не витрачаючи багато сил на співпереживання та співчуття. За результатами дослідження встановлено, що курсантам переважно притаманні такі риси, як комунікабельність, цілеспрямованість, відповідальність, вимогливість до себе та інших. Вони мають різноманітні здібності, орієнтовані на опанування основ високого професіоналізму, схильні до послідовного мислення, є високочутливими, потребують підтримки та підбадьорювання. Курсантки здебільшого нетерпимі до безладу, вразливі й чутливі, здатні швидко переключатися з однієї діяльності на іншу, схильні виявляти турботу про інших, орієнтовані на відповідальне виконання своїх обов'язків. Курсантам не притаманні консервативність і креативність.

Ключові слова: індивідуально-типологічні особливості; особистісні якості; курсанти; психологічні типи; психогеоетрія.

Історія статті:

Отримано: 28.08.2023

Переглянуто: 25.09.2023

Прийнято: 20.10.2023

Рекомендоване посилання:

Юрченко-Шеховцова Т., Хлуд Д. Психодіагностичне вивчення особистісних якостей курсантів – майбутніх поліцейських. *Юридична психологія*. 2023. № 2 (33). С. 38–45. doi: 10.33270/03233302.38.

* Відповідальний автор

Вступ

У психології є різні підходи до вивчення особистісних якостей, їхнього впливу на поведінку та професійне становлення фахівця. Також відомо, що ефективність будь-якої діяльності людини залежить від урахування її індивідуально-типологічних особливостей та особистісних якостей, які мають важливе значення в життєдіяльності людини, зокрема в професійному становленні (Yaremko, & Hurovych, 2019; Yakumchuk, 2020). Основні риси особистості майбутніх поліцейських формуються під час навчання в закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання (Abroskin, 2020; Yunh, & Kovalska, 2020; Tiahnyriadno, 2022). Тому науковим, науково-педагогічним, педагогічним працівникам, фахівцям-практикам, яких залучено до освітнього процесу, та іншим працівникам ЗВО важливо зрозуміти, що становить собою кожен курсант як особистість, до чого він прагне, чого вже встиг досягти і яким шляхом ітиме до поставленої конкретної мети (Romanova; Bilukha, Deinychenko, & Kukhar, 2022). Дослідники акцентують на значенні особистісних якостей у визначенні моделі особистості ефективного спеціаліста й залежності ефективності професійної діяльності від особистісних якостей фахівця (Yelesina, 2020). Зауважено на важливості створення та існування типологій особистості, психодіагностичних методик, які визначають риси й типи особистості в дослідженні людської індивідуальності (Hrebinyuk, 2019). Розглядати професійну діяльність через «відповідність типу» рекомендують американські психологи О. Крегер і Дж. М. Тьюсон. Процес професійного розвитку поліцейського розпочинається на етапі навчання в закладі освіти (Kovaliv, & Yesimov, 2020; Shevchenko, Horlichenko, & Burenkova, 2023). Саме тоді формується уявлення про професійну діяльність, афективно-оцінне ставлення до роботи, морально-психологічні властивості (Priakhina, Kohut, & Zhydetskyi, 2022). За допомогою психодіагностичних методик можна визначити певні індивідуальні й типологічні особливості особистості (Dumko, 2021; Shevenko, 2022).

Матеріали та методи

Психогеометрія як система сформувалася в США. Першопочатково тест створювався для професійного відбору кандидатів на керівні посади різного рівня. Це проєктивна методика дослідження особистості, яка становить систему аналізу типології особистості на підставі спостереження за поведінкою людини та вибору нею певної геометричної фігури. Геометричні схильності людини можуть багато сказати про неї. Американський психолог Сьюзен Деллінгер розробила психодіагностичну методику «Психогеометрія», яка сприяє визначенню притаманних людині рис характеру та прогнозуванню моделі її поведінки за допомогою геометричних фігур

(Dmytriieva et al., 2017). Тому психогеометричний тест вважають дієвим інструментом для вивчення особливостей поведінки та адаптації певних типів у різних професійних і соціальних умовах. У сучасних умовах розвитку суспільства важливим є вивчення особистісних якостей поліцейських (Yurchenko-Shekhovtsova, 2019; Zakharenko, 2021). Використання психогеометричної методики потребує незначних затрат і є цікавою для респондентів (Zakharenko, 2014). Кількісні та якісні параметри оцінок стимульного матеріалу дозволяють у режимі експрес-діагностики визначити тип особистості людини та детальну характеристику її особистісних якостей, описати поведінку кожного типу особистості в стандартних ситуаціях.

У дослідженні використано структурно-логічний метод, методи емпіричного психологічного дослідження (тестування), порівняльного аналізу. Для обробки результатів дослідження використано описову статистику, χ^2 -критерій кутового перетворення Фішера. Статистична обробка даних проводилася за допомогою функцій і формул версії Excel, яка входить до програмного пакета Microsoft Office 2016. Визначення індивідуально-психологічних особливостей і психологічних типів курсантів відбувалося за допомогою психодіагностичних методик «Психогеометрія» (С. Деллінгер) та «Конструктивний малюнок людини з геометричних фігур» (К. Махвер).

Результати й обговорення

Основу психогеометрії становлять п'ять типів особистості та відповідні їм геометричні фігури: квадрат, коло, прямокутник, трикутник, зигзаг (ламана лінія).

Коло, згідно з інтерпретацією методики, – це символ гармонії. Той, хто його обирає, щиро зацікавлений у дружніх міжособистісних стосунках. Трикутник символізує лідерство. Прямокутник – це найбільш раціональна, надійна та правильна фігура (це ніби перехідна форма від однієї фігури до іншої). Її обирають люди, які не задоволені своїм життям і тому зайняті пошуками кращого стану. Квадрат символізує консерватизм (дотримання традицій і суворих правил, чітке планування та стабільність). Зигзаг (ламана лінія) вказує на наявність у того, хто його обирає, уяви, пріоритетності індивідуальності та несприйняття рутинності.

У дослідженні брали участь 30 курсантів (15 осіб жіночої статі та 15 осіб чоловічої статі). Вік респондентів – від 17 до 20 років (Khlud, & Yurchenko-Shekhovtsova, 2023).

Відповідно до завдань дослідження курсанти обирали геометричні фігури (від найбільш привабливої до найменш привабливої).

Згідно з даними, представленими в таблиці 1, найчастіше курсанти обирали коло (13), менше – прямокутник (7), квадрат (5), зигзаг (3), трикутник (2).

Таблиця 1

Розподіл геометричних фігур за рейтингом

Геометричні фігури	1-ше місце			2-ге місце			3-тє місце			4-те місце			5-те місце		
	Загалом	Чоловіки	Жінки	Загалом	Чоловіки	Жінки	Загалом	Чоловіки	Жінки	Загалом	Чоловіки	Жінки	Загалом	Чоловіки	Жінки
Квадрат	5	5	–	6	–	6	5	3	2	13	6	7	1	1	–
Коло	13	5	8	5	4	1	8	4	4	4	2	2	1	1	–
Прямокутник	7	3	4	2	1	1	5	2	3	5	4	1	10	4	6
Трикутник	2	1	1	11	7	4	9	3	6	4	1	3	4	3	1
Зигзаг	3	1	2	6	3	3	3	3	–	4	2	2	14	6	8

На перше місце геометричну фігуру коло обрала переважна більшість респондентів (13 осіб: 5 чоловіків і 8 жінок). Вони доброзичливі та мають розвинену емпатію (здатність співпереживати іншим). Уміють вислухати співрозмовника. Поступливі, неконфліктні, комунікативні. Їхній тип мислення – правопівкульний (образний, більш емоційно забарвлений, переробка інформації не послідовна, а мозаїчна).

На друге та третє місце респонденти найчастіше обирали трикутник (11 осіб: 7 чоловіків і 4 жінки; 9 осіб: 3 чоловіки та 6 жінок відповідно). Вони досить упевнені в собі, ставлять на перше місце власний успіх і потребують постійної активності. Здатні легко навчатися, швидко опрацьовувати нову інформацію, однак з великими труднощами визнають власні помилки.

На передостанньому місці у виборах респондентів – квадрат. Його обрала 13 осіб (6 чоловіків і 7 жінок), що вказує на відсутність у них прагнення до організованості діяльності. Однак цю геометричну фігуру обрала на перше місце 5 осіб чоловічої статі, що характеризує їх як терплячих і завятих, акуратних, організованих у діяльності.

На останньому місці у виборах респондентів – переважно зигзаг (обрала 14 осіб: 6 чоловіків і 8 жінок). Для респондентів, які обрала зигзаг на останнє місце, не характерний творчий підхід до виконання справ.

Слід зауважити, що зигзаг обрала на перше місце 3 респонденти (2 – жінки, 1 – чоловік). Їм притаманні досить високий рівень інтелекту й самооцінки, захоплення культурою, філософією, поезією, музикою, оцінювання інших людей, відповідно до їхніх внутрішніх якостей, а не соціального становища.

Водночас прямокутник обрала на перше місце 7 респондентів (3 чоловіки, 4 жінки). Вони прагматичні й емоційні, переживають відчуття замішання, невизначеності, переймаються проблемами. Їхня самооцінка низька, але вони допитливі, виявляють зацікавленість до всього, що відбувається, намагаються робити те, що

ніколи раніше не робили, сміливі, хоча можуть виявити непослідовність, непередбачуваність вчинків.

Отже, для майже половини респондентів (13 осіб) характерні хороші комунікативні вміння, і майже стільки ж (14 осіб) не схильні виявляти творчий підхід під час виконання завдань.

Найчастіше респонденти обирали на перше місце коло, на друге місце – трикутник, на третє місце – трикутник і коло, на четверте місце – квадрат, на п'яте (останнє) місце – прямокутник і зигзаг. Це характеризує їх як комунікабельних, цілеспрямованих людей, яким не притаманна консервативність і креативність.

За допомогою F^* -критерію куткового перетворення Фішера визначено відсутність переваг у домінуючому виборі якоїсь геометричної фігури чоловіками ($p \geq 0,05$). Попри те, що майже половина (53,3 %) жінок обрала фігуру коло, статистично значущих відмінностей у наданні переваги якійсь з геометричних фігур немає ($p \geq 0,05$). Тобто респонденти обох статей не надали переваги жодній геометричній фігурі.

Наступним етапом дослідження було проведення психогіометричної методики «Конструктивний малюнок людини з геометричних фігур» К. Махвер, яка є одним з перших проєктивних малюнків у психодіагностиці особистості та призначена для виявлення індивідуально-типологічних відмінностей.

На підставі відмінностей у перевагах геометричних фігур під час виконання малюнків утворюються вісім основних типів: «керівник», «відповідальний виконавець», «тривожно-сумнівний», «вчений», «інтуїтивний», «винахідник, конструктор, художник», «емотивний», «емоційно нечутливий».

Під час виконання цього завдання курсанти визначили шість основних типів з восьми.

Відповідно до даних, індивідуально-типологічні особливості курсантів найчастіше описуються типом «тривожно-сумнівний» і «відповідальний виконавець», рідше – типами «винахідник, конструктор, художник» і «керівник» (див. табл. 2).

Таблиця 2

Представленість психологічних типів особистості курсантів

№ з/п	Назва психологічного типу	Кількість виборів	Кількість, %
1.	«Керівник»	2	6 %
2.	«Відповідальний виконавець»	7	24 %
3.	«Тривожно-сумнівний»	10	33 %
4.	«Вчений»	4	14 %
5.	«Інтуїтивний»	5	17 %
6.	«Винахідник, конструктор, художник»	2	6 %
7.	«Емотивний»	–	–
8.	«Емоційно нечутливий»	–	–

Представленість психологічних типів курсантів і курсанток має деякі відмінності.

Більшість осіб чоловічої статі належать до таких психологічних типів: «відповідальний

виконавець» (33 %) і «тривожно-сумнівний» (27 %). Серед жінок переважає «тривожно-сумнівний» (40 %) та «інтуїтивний» (20 %) тип особистості (див. табл. 3).

Таблиця 3

Розподіл представленості психологічних типів особистості між курсантами та курсантками

№ з/п	Назва психологічного типу	Стать, кількість осіб		Стать, %	
		Чоловіки	Жінки	Чоловіки	Жінки
1.	«Керівник»	1	1	7	7
2.	«Відповідальний виконавець»	5	2	33	13
3.	«Тривожно-сумнівний»	4	6	27	40
4.	«Вчений»	2	2	13	13
5.	«Інтуїтивний»	2	3	13	20
6.	«Винахідник, конструктор, художник»	1	1	7	7

Розглянемо детальніше визначені психологічні типи.

Тип «відповідальний виконавець» (формули малюнків 514, 532, 541)¹, який властивий 33 % курсантам, характеризує чоловіків як керівників, які здатні діяти швидко й адекватно в ситуаціях, що потребують прийняття відповідального рішення. Вони орієнтовані на «вміння робити справу», прагнуть опанувати основи високого професіоналізму, відповідальні та вимогливі до себе й інших, проте часто можуть мати проблеми зі здоров'ям унаслідок перенапруження.

Тип чоловіків «тривожно-сумнівний» (27 %) представлений формулами малюнків (433, 442, 451). Їм притаманні численні здібності й обдарованості, часті сумніви у своїх можливостях, потреба в постійній підтримці, любов до чистоти й порядку (культ «чистої сорочки»). Можуть сумніватись у собі та потребувати підбадьорювання.

Також серед чоловіків 13 % типу «вчений» (формули малюнків 334, 352). Вони схильні до ясного, послідовного мислення, результатом якого є здібність до встановлення різних закономірностей і зв'язків. Люди цього типу часто прагнуть до наукової діяльності. Намагаються прораховувати власну поведінку.

Водночас 13 % курсантів чоловічої статі належать до «інтуїтивного» типу (формула

малюнка 271). Вони краще та легше працюють у режимі перемикавання з одного виду діяльності на інший; високочутливі до нового; схильні виявляти турботу про інших; можуть керуватися власними нормами моралі; мають сформований внутрішній самоконтроль; чутливі до посягань на свободу.

Згідно з отриманими результатами щодо психологічних типів курсантів – осіб жіночої статі, найбільшій кількості (40 %) характерні особливості «тривожно-сумнівного типу» (формули малюнків 433, 442). Цей психологічний тип у дівчат-курсантів прослідковуємо значно частіше за інші типи, він їм притаманний більше, ніж хлопцям-курсантам. Характерним для курсантів – осіб жіночої статі є різноманітність здібностей і обдарованостей – від тонких ручних навичок до літературного таланту. Зазвичай людям цього типу тісно в межах однієї професії, вони можуть змінити її на протилежну, мають також хобі, яке по суті є другою професією. Фізично не сприймають безлад і бруд, через що конфліктують з іншими людьми. Вирізняються підвищеною вразливістю, часто сумніваються в собі, потребують м'якого підбадьорювання.

Другий тип – «інтуїтивний» (20 %) (формула малюнку 271). Його представники краще та легше працюють у режимі перемикавання з одного виду діяльності на іншу, вони високочутливі до нового, турботливі, схильні до внутрішнього самоконтролю, чутливі до посягань на власну свободу.

До типу «відповідальний виконавець» належать 13 % курсанток (формули малюнків

¹ Інтерпретація тесту «Конструктивний малюнок людини з геометричних фігур» (К. Маховер) відбувається за відповідними формулами малюнків, які складаються з трьохзначних чисел та описують 63 психологічні підтипи особистості.

514, 532). Вони мають чимало рис типу «керівник», але в разі прийняття відповідальних рішень схильні до сумнівів. Орієнтовані на професіоналізм і відповідальне виконання своїх обов'язків. Відповідальні та вимогливі до себе й навколишніх, цінують правоту.

Також серед жінок 13 % типу «вчений» (формули малюнків 316, 343). Вони легко абстрагуються від реальності, їм властивий «концептуальний розум», душевна рівновага та раціональна побудова своєї поведінки. Підтипу 316 властиві здібності створювати теорії глобального характеру або здійснювати велику та складну координаційну роботу.

Наступні психологічні типи – по 7 % як серед чоловіків, так і серед жінок. Тип «керівник» (формули малюнків 631, 721). Представники мають схильність до керівної та організаторської діяльності. Орієнтовані на соціально значущі норми поведінки. Серед чоловіків «викладацький підтип» (631) характеризується здатністю впливати на людей вербально. За підтипом 721 у жіночій статі можливі ситуативні вияви домінування над іншими; «винахідник, конструктор, художник» (формула малюнків у представників жіночої та чоловічої статі – 136). Можуть мати схильність до занять різноманітними видами технічної, художньої та інтелектуальної творчості; мають розвинену уяву, просторове бачення; інтровертовані; їм притаманні сформований самоконтроль та емоційність.

Слід зазначити, що серед курсантів обох статей не виявлено індивідуально-типологічних особливостей, які описують психологічними типами «емотивний» та «емоційно нечутливий». Для «емотивного типу» характерне підвищене

співпереживання (підвищений рівень емпатії) стосовно інших людей, що негативно впливає на психоемоційний стан особистості та може ускладнювати реалізацію власних здібностей і намірів. Протилежний «емотивному» типу – «емотивно нечутливий», якому не притаманне відчуття переживань інших людей (відсутність емпатії).

Емпатія є важливим чинником розвитку особистості, як індивідуального, так і професійного, та є мотивом-посередником у діяльності працівників допомагаючих професій (Vavryniv, 2019). Емпатію також розглядають як один з механізмів у структурі особистості; вона є невід'ємним компонентом міжособистісної комунікації та впливає на ефективність спілкування (Kredentser, 2012). Водночас сильно емпатичні люди часто відчувають виснаження, спустошення, що спричиняє виникнення негативних емоцій і проблем зі здоров'ям.

Отже, можна зробити припущення, що курсантам не притаманні черствість, надмірна вимогливість, владність, заради досягнення своїх цілей вони не схильні до хитрощів і лицемірства. Імовірно вони мають емпатію стосовно інших, але на співпереживання та співчуття не витрачають багато власної енергії. Це припущення плануємо спростувати чи підтвердити в майбутніх наукових розвідках, а саме: визначити рівні емпатійної здатності в курсантів.

Статистичні відмінності результатів психодіагностичного тестування курсантів і курсанток за психологічними типами обчислювали за допомогою Φ^* -критерію кутового перетворення Фішера.

Таблиця 4

Відмінності розподілу курсантів і курсанток за психологічними типами

№ з/п	Психологічні типи	Чоловіки, %	Жінки, %	Відмінності (Φ^* -критерій Фішера)	
				Φ	p
1.	«Керівник»	6,7	6,7	0	0
2.	«Відповідальний виконавець»	33,3	13,3	1,32	0,09
3.	«Тривожно-сумнівний»	26,7	40,0	1,87	0,03
4.	«Вчений»	13,3	13,3	0	0
5.	«Інтуїтивний»	13,3	20,0	1,27	0,10
6.	«Винахідник, конструктор, художник»	6,7	6,7	0	0

Виявлено статистичні відмінності між курсантами та курсантками за типом «тривожно-сумнівний» ($\Phi^*=1,87$; $p=0,03$), який більше виражений і переважає в жінок. За психологічними типами «відповідальний виконавець» та «інтуїтивний» між чоловіками й жінками статистично значущих відмінностей не виявлено.

За психологічними типами «керівник», «вчений», «винахідник, конструктор, художник» частка чоловіків і жінок не відрізняється, тобто однаково представлені.

Отримані результати характеризують курсантів як таких, що орієнтовані на опанування основами високого професіоналізму, відпові-

дальні та вимогливі до себе та інших. Їм притаманні різноманітність здібностей і обдарованостей. Вони схильні до послідовного мислення. Високочутливі, потребують підтримки й підбадьорювання.

Курсанткам притаманні нетерпимість до безладу, вразливість, сумніви в собі, чутливість, здатність швидко перемикатися з однієї діяльності на іншу, схильність виявляти турботу про інших, орієнтованість на відповідальне виконання своїх обов'язків. Різноманітність здібностей – від тонких ручних навичок до літературного таланту.

Висновки

На підставі проведеного психодіагностичного вивчення було визначено й описано особистісні якості курсантів.

1. Встановлено, що домінуючою фігурою у виборах курсантів є коло, а на третьому та останньому місцях у виборах відсутні «чисті» фігури, коли якійсь фігурі надається перевага.

2. Статистично не визначено переваг у домінуючому виборі якоїсь геометричної фігури курсантами обох статей.

3. На підставі проведеного психодіагностичного вивчення було визначено й описано психологічні типи курсантів обох статей.

4. Встановлено, що більшість курсантів чоловічої статі належать до психологічних типів «відповідальний виконавець» (33 %) і «тривожно-сумнівний» (27 %). Серед курсанток переважають «тривожно-сумнівний» (40 %) та «інтуїтивний» (20 %) типи особистості.

5. Виявлено статистичні відмінності переваги «тривожно-сумнівного» типу в курсанток ($\varphi^*=1,87$; $p=0,03$).

6. Серед респондентів обох статей не виявлено індивідуально-типологічних особливостей, які описано психологічними типами «емотивний» та «емоційно нечутливий».

Перспективними напрямками майбутніх досліджень є вивчення рівнів емпатійної здатності в курсантів.

References

- [1] Abroskin, V. (2020). Tasks of higher education institutions of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine as subjects of implementation of the educational function of the state. *Entrepreneurship, economy and law*, 12(20), 126-131. doi: 10.32849/2663-5313/2020.12.21.
- [2] Bilukha, T., Deinychenko, L., & Kukhar, T. (2022). Personal prerequisites for the success of vocational training. *Scientific works of the Interregional Academy of Personnel Management*, 4(53), 12-18. doi: 10.32689/maup.psych.2021.4.2.
- [3] Dmytriieva, S.M., Maksymets, S.M., & Butuzova, L. P. (et al.). (2017). *Personality: practical principles of study* (Vol. 2). Zhytomyr: ZhDU im. I. Franka.
- [4] Dumko, N.V. (2021). Taking into account the personal requests of police cadets to build their own learning trajectory. *Proceedings*, 145, 54-62. doi: 10.31392/nz-npu-145.2019.06
- [5] Hrebinyk, S. (2019). Problems and prospects of individual-typological research in psychology. *Psychological Journal*, 5(11), 149-162. doi: 10.31108/1.2019.5.11.10.
- [6] Khlud, D.Ye., & Yurchenko-Shekhovtsova, T.I. (2023). Study of personal qualities of first-year cadets. *Scientific start 2023: materials of the International of science conference* (pp. 86-91). Kyiv: ACADEMCONF.COM. Retrieved from <https://academconf.com/volume/kyiv-29-01-2023>.
- [7] Kovaliv, M.V., & Yesimov, S.S. (2020). Cadets of higher education institutions with specific training conditions of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine are subjects of state service in the police. *The issue of fighting crime*, 40. doi: 10.31359/2079-6242-2020-40-73.
- [8] Kredentser, V.V. (2012). Empathy as an ability of the subject of communication. *Actual problems of psychology*, 5(12), 107-114. Retrieved from <http://appsychology.org.ua/data/jrn/v5/i12/16.pdf>.
- [9] Priakhina, N.O., Kohut, Ya.M., & Zhydetskyi, Yu.Ts. (2022). Professionally important qualities of a modern police officer. *Habitus*, 39, 239-243. doi: 10.32843/2663-5208.2022.39.43.
- [10] Romanova, H.M. Individual-typological features of subjects of educational activity and their consideration in education management. Retrieved from <https://posibniki.com.ua/post-individualno-tipologichni-osoblivosti-subektiv-navchalnoio-diyalnosti-ta-vrahuvannya-ioh-v-upravlinni-navchannyam>.
- [11] Shevchenko, S.V., Horlichenko, M.H., & Burenkova, K.V. (2023). Adaptation of cadets to training in wartime conditions. *Pedagogical Sciences Theory and Practice*, 4, 141-149. doi: 10.26661/2786-5622-2022-4-20.
- [12] Shevenko, A. (2022). The importance of individual and typological features of the personality for successful self-realization in the professional sphere. *Scientific innovations and advanced technologies*, 12(14), 379-389. doi: 10.52058/2786-5274-2022-12(14)-379-389.
- [13] Tiahnyriadno, Ye. (2022). Peculiarities of formation of professional competence of cadets of the Ministry of Internal Affairs. *Acta Paedagogica Volynienses*, 1(1), 217-221. doi: 10.32782/apv/2022.1.1.34.
- [14] Vavryniv, O.S. (2019). An empirical study of the empathy of future rescuers. *Modern pedagogy and psychology: prospective and priority areas of scientific research: materials of the International science and practice conference* (pp. 98-100). Kyiv: Kyiv. nauk. orh. ped. ta psykholohii. Retrieved from <https://sci.lidubgd.edu.ua/bitstream/123456789/6108/1/%d0%b4%d0%be%d1%81%d0%bb%d1%96%d0%bc%d0%b0%d0%b9%d0%b1%20%d1%80%d1%8f%d1%82%d1%83%d0%b2.pdf>.
- [15] Yakymchuk, B. (2020). Psychological features of the development of the creative potential of an individual. *Theoretical and applied problems of psychology*, 2, 167-178. doi: 10.33216/2219-2654-2020-52-2-167-178.
- [16] Yaremko, R., & Hyrovych, Kh. (2019). Peculiarities of creative self-realization of cadets in the process of professional training in institutions of higher education of the State Emergency Service of Ukraine. *Pedagogy and psychology of professional education*, 1, 81-87. doi: 10.32447/22185186.2019.1.08.

- [17] Yelesina, M.O. (2020). Theoretical analysis of the problem of the influence of individual and typological characteristics of the personality on the effectiveness of activity. *Psychology and social work*, 2(52), 39-53. doi: 10.18524/2707-0409.2020.2(52).225428.
- [18] Yunh, N., & Kovalska, Kh. (2020). Psychological features of the influence of the group on the personality on the example of student groups. *Bulletin of Lviv University*, 6, 151-156. doi: 10.30970/2522-1876-2020-6-22.
- [19] Yurchenko-Shekhovtsova, T.I. (2019). Study of personal characteristics of police officers. *Visegrad Journal on Human Rights*, 1(2), 149-155. Retrieved from <http://elar.naiu.kiev.ua/jspui/handle/123456789/14337>.
- [20] Zakharenko, L.M. (2021). Osoblyvosti osobystisnoi realizovanosti/potentsiinosti kursantiv i kursantok. *Yurydychna psykholohiia*. 1(28). P. 48–55. DOI: <https://doi.org/10.33270/03212801.48> [in Ukrainian].
- [21] Zakharenko, L.M. (2014). The use of psychogeometric methods in the diagnosis of personal qualities of cadets. *Actual problems of legal psychology: materials III International. science and practice conference* (pp. 187-189). Kyiv: Nats. akad. vnutr. sprav. Retrieved from http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/10898/1/%D0%90%D0%BA%D1%82.%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B1.%20%D1%8E%D1%80.%20%D0%BB._p187-189.pdf.

Список використаних джерел

- [1] Аброськін В. Завдання закладів вищої освіти МВС України як суб'єктів реалізації освітньої функції держави. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 12 (20). С. 126–131. doi: 10.32849/2663-5313/2020.12.21.
- [2] Білуха Т., Дейниченко Л., Кухар Т. Особистісні передумови успішності професійного навчання. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом*. 2022. № 4 (53). С. 12–18. (Серія «Психологія»). doi: 10.32689/maup.psych.2021.4.2.
- [3] Особистість: практичні засади вивчення : навч.-метод. посіб. : у 2 т. / [уклад. : С. М. Дмитрієва, С. М. Максимець, Л. П. Бутузова та ін.]. Житомир : ЖДУ ім. І. Франка, 2017. Т. 2. 378 с.
- [4] Думко Н. В. Врахування особистісних запитів курсантів поліції на побудову власної траєкторії навчання. *Наукові записки*. 2021. № 145. С. 54–62. doi: 10.31392/nz-npu-145.2019.06.
- [5] Hrebiniuk S. Problems and prospects of individual-typological research in psychology. *Psychological Journal*. 2019. No. 5 (11). P. 149–162. doi: 10.31108/1.2019.5.11.10.
- [6] Хлуд Д. Є., Юрченко-Шеховцова Т. І. Вивчення особистісних якостей курсантів-першокурсників. *Науковий старт 2023 : матеріали Міжнар. наук. конф. (Київ, 29 січ. 2023 р.)*. Київ : ACADEMCONF.COM, 2023. С. 86–91. URL: <https://academconf.com/volume/kyiv-29-01-2023>.
- [7] Ковалів М. В., Єсімов С. С. Курсанти закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання МВС України – суб'єкти державної служби в поліції. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2020. № 40. doi: 10.31359/2079-6242-2020-40-73.
- [8] Креденцер В. В. Емпатія як здатність суб'єкта спілкування. *Актуальні проблеми психології*. 2012. Т. 5 (12). С. 107–114. URL: <http://appspsychology.org.ua/data/jrn/v5/i12/16.pdf>.
- [9] Пряхіна Н. О., Когут Я. М., Жидецький Ю. Ц. Професійно важливі якості сучасного поліцейського. *Габітус*. 2022. Вип. 39. С. 239–243. doi: 10.32843/2663-5208.2022.39.43.
- [10] Романова Г. М. Індивідуально-типологічні особливості суб'єктів навчальної діяльності та врахування їх в управлінні навчанням. URL: <https://posibniki.com.ua/post-individualno-tipologichni-osoblivosti-subektiv-navchalnoio-diyalnosti-ta-vrahuvannya-iov-v-upravlinni-navchanniam>.
- [11] Шевченко С. В., Горліченко М. Г., Буренкова К. В. Адаптація курсантів до навчання в умовах воєнного часу. *Pedagogical Sciences Theory and Practice*. 2023. № 4. С. 141–149. doi: 10.26661/2786-5622-2022-4-20.
- [12] Шевенко А. Значення індивідуально-типологічних особливостей особистості для успішної самореалізації у професійній сфері. *Наукові інновації та передові технології*. 2022. № 12 (14). С. 379–389. doi: 10.52058/2786-5274-2022-12(14)-379-389.
- [13] Тягнирядно Є. Особливості формування професійної компетентності курсантів МВС. *Acta Paedagogica Volynienses*. 2022. № 1 (1), С. 217–221. doi: 10.32782/apv/2022.1.1.34.
- [14] Вавринів О. С. Емпіричне дослідження емпатійності майбутніх рятувальників. *Сучасні педагогіка та психологія: перспективні та пріоритетні напрями наукових досліджень : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 12–13 лип. 2019 р.) : у 2 ч.* Київ : Київ. наук. орг. пед. та психології, 2019. Ч. 2. С. 98–100. URL: <https://sci.lidubgd.edu.ua/bitstream/123456789/6108/1/%d0%b4%d0%be%d1%81%d0%bb%d1%96%d0%b4%d0%b6%b2.pdf>.
- [15] Якимчук Б. Психологічні особливості розвитку творчого потенціалу особистості. *Теоретичні і прикладні проблеми психології*. 2020. № 2. С. 167–178. doi: 10.33216/2219-2654-2020-52-2-167-178.
- [16] Яремко Р., Гирович Х. Особливості творчої самореалізації курсантів у процесі фахової підготовки у закладах вищої освіти ДСНС України. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2019. № 1. С. 81–87. doi: 10.32447/22185186.2019.1.08.

- [17] Елесіна М. О. Теоретичний аналіз проблеми впливу індивідуально-типологічних особливостей особистості на ефективність діяльності. *Психологія та соціальна робота*. 2020. Вип. 2 (52). С. 39–53. doi: 10.18524/2707-0409.2020.2(52).225428.
- [18] Юнг Н., Ковальська Х. Психологічні особливості впливу групи на особистість на прикладі студентських груп. *Вісник Львівського університету*. 2020. Вип. 6. С. 151–156. (Серія «Психологічні науки»). doi: 10.30970/2522-1876-2020-6-22.
- [19] Юрченко-Шеховцова Т. І. Дослідження особистісних особливостей поліцейських. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2019. № 1(2). С. 149–155. URL: <http://elar.naiu.kiev.ua/jspui/handle/123456789/14337>.
- [20] Захаренко Л. М. Особливості особистісної реалізованості/потенційності курсантів і курсанток. *Юридична психологія*. 2021. № 1 (28). С. 48–55. doi: 10.33270/03212801.48.
- [21] Захаренко Л. М. Використання психометричних методик у діагностиці особистісних якостей курсантів. *Актуальні проблеми юридичної психології* : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 25 квіт. 2014 р.). Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2014. С. 187–189.

Psychodiagnostic Study of Personal Qualities of Courses – Future Police

YURCHENKO-SHEKHOVTSOVA Tetiana

PhD in Law, Research Fellow of the Scientific Laboratory on Psychological Support and Psychophysiological Research of the Educational and Scientific Institute of Correspondence and Distance Learning of the National Academy of Internal Affairs
Kyiv, Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6541-3410>;

KHLUD Daria

Bachelor's Degree Holder of the National Academy of Internal Affairs
Kyiv, Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-4796-8997>

Abstract. The article presents the results of a psychodiagnostic study of personal qualities and typological features of first-year cadets at a higher education institution with specific learning conditions. The purpose of the article is to determine the individual psychological characteristics and psychological types of first-year cadets for their further consideration in the process of training and organization of service activities. The empirical base of the study (n=30) was composed of first-year cadets who began their studies during the period of martial law. Research methods were used: S. Dellinger's psychogeometric test (adapted by A. A. Alekseev, L. A. Gromova); "Constructive drawing of a person from geometric figures" by K. Mahover. According to the results of the conducted psychodiagnostic study, it was established that the dominant figure in the choices of cadets/cadets is a circle, and there are no "pure" figures in the third and last place in the elections, when some figure is given preference. There are no statistically determined advantages in the dominant choice of some geometric figure by cadets of both sexes. The majority of male cadets belong to the psychological types "responsible performer" (33 %) and "anxious-doubtful" (27 %). Among female cadets, "anxious-doubtful" (40 %) and "intuitive" (20 %) personality types prevail. Statistical differences in the preference of the "anxious-doubtful" type among female cadets were revealed ($\phi^*=1.87$; $p=0.03$). Among the respondents of both sexes, no individual-typological features described by the psychological types "emotional" and "emotionally insensitive" were found. The authors of the article make assumptions about the ability of respondents/currents to empathize with others, but with the preservation of their own energy, without spending much effort on empathy and compassion. Based on the results of the study, it was established that most cadets are characterized by sociability, purposefulness, responsibility, and demandingness towards themselves and others. They have a variety of abilities; oriented towards mastery of high professionalism; prone to consistent thinking. Highly sensitive, need support and encouragement. Female cadets are mostly intolerant of disorder; vulnerable, sensitive; able to quickly switch from one activity to another; tend to show concern for others; focused on the responsible performance of their duties. Cadets do not have conservatism and creativity.

Keywords: individual and typological features; personal qualities; cadets, psychological types; psychogeometry.